

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан педагогічного факультету

Олефіренко Т. О.

«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
АРТ-ТЕРАПІЯ В РОБОТІ З ДІТЬМИ
освітньої програми Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 012 Дошкільна освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ВВ2.13

Київ 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «*Арт-терапія в роботі з дітьми*», затвердженої на засіданні Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова «7» грудня 2022 року, протокол №6.

Розробник програми: Корх В.М., кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти.

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти «28» серпня 2023 р., протокол №1.

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

I. Опис навчальної дисципліни

Шифр ВВ2.13

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань: 01 освіта	Кількість кредитів ЄКТС – 3		Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем, таблиць. Платформа дистанційного навчання: https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=5589
Спеціальність: 012 дошкільна освіта	Загальна кількість годин - 90		
Освітній ступінь: бакалавр	Денна	Заочна	
	Лекції		
	12	6	
	Семінарські заняття		
Статус дисципліни: вибіркова	12	4	Форми поточного контролю – усне опитування, виконання завдань, перевірка самостійної роботи.
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4-ий	Практичні заняття:		
	12	4	
Семестр: 8	Індивідуальна робота:		
	-	-	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження: - аудиторне – 4 год; - самостійна робота – 10 год.	54	80	Форма підсумкового контролю
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - українська	1/10	-	Залік
Передумови навчання: Психологія, психологія дитяча			

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

I. Основна мета навчальної дисципліни «Арт-терапія в роботі з дітьми» – сформуванню уявлення студентів щодо різноманітних методів арт-терапевтичної роботи з дітьми та навички використання у професійній діяльності.

II. Місце освітнього компоненту в програмі підготовки фахівців певної спеціальності

Курс є провідним у структурі варіативної частини циклу дисциплін за вибором студентів і базується на розумінні арт-терапевтичних методів роботи з дітьми.

III. Завдання освітнього компоненту

Предметом вивчення дисципліни «Арт-терапія в роботі з дітьми» є вивчення теоретичних основ арт-терапії, розвитку творчого та професійного мислення, уяви, підготовка до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками, необхідними для ефективної роботи у закладі освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: «Арт-терапія в роботі з дітьми» має тісні зв'язки з дошкільною психологією та педагогікою, дисциплінами психологічного циклу.

Мета викладання

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Сприяння засвоєнню студентами основних ідей та підходів у арт-терапії.
2. Поглиблення знань про практичне використання методик арт-терапевтичної спрямованості.
3. Формування уявлень про діагностичні, терапевтичні та корекційні можливості методу арт-терапії в роботі з дітьми.
4. Створення умов для прилучення студентів до мистецтва з метою психокорекції.
5. Оволодіння студентами методів роботи з різними арт-терапевтичними техніками.
6. Розвиток власного творчого потенціалу.

II. Основні результати навчання і компетентності, які вони формують

№	Результати навчання	Компетентності
1	ПР-02 Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
2	ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.	КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.
3	ПР-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.
4	ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти,	КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

	сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.	
--	---	--

III. Тематичний план дисципліни

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		с	пр	інд	с.р.	л		с	пр	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Основні напрямки арт-терапії												
Тема 1. Основи Арт-терапії	10	2	2			6	12	2				10
Тема 2. Основи казкотерапії	16	4	2	4		6	16	2	2	2		10
Тема 3. Музикотерапія	10	2	2			6	10					10
Тема 4. Ігротерапія	16	4	2	4		6	16	2	2	2		10
Разом за ЗМ 1.	52	12	8	8	-	24	54	6	4	4		40
Змістовий модуль 2. Альтернативні напрямки арт-терапії в роботі з дітьми												
Тема 5. Пісочна терапія	8					8	10					10
Тема 6. Хореотерапія та ритмопластика	8					8	10					10
Тема 7. Терапія сенсорної інтеграції	9		2			7	10					10
Тема 8. Арт-терапевтичний вплив на дитину засобами народної педагогіки	13		2	4		7	10					10
Разом за ЗМ 2.	38	-	4	4	-	30	40					40
Усього годин	90	12	12	12	-	54	90	6	4	4		80

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього ауд. год.	в т. ч. лекцій
1.	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Основні напрямки арт-терапії	28	12
1.1.	Тема 1. Основи Арт-терапії Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми раннього віку. Особливості застосування арт-терапевтичних технологій в роботі з дітьми різних вікових категорій. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми	4	2
1.2.	Тема 2. Основи казкотерапії Історія виникнення казкотерапії. Мета застосування казкотерапії. Функції казкотерапії. Види казок. Основні прийоми роботи з казкою. Особливості сприймання казок дітьми різного віку.	10	4
1.3.	Тема 3. Музикотерапія Історія виникнення музикотерапії. Основні положення музикотерапії. Музико-терапевтична діяльність з дітьми різного віку.	4	2
1.4.	Тема 4. Ігротерапія Історія виникнення ігротерапії. Основні поняття та сутність ігротерапії. Напрямки ігротерапії. Особливості застосування ігрової терапії з дітьми різного віку	10	4
2.	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.	8	
2.1.	Альтернативні напрямки арт-терапії в роботі з дітьми Тема 5. Пісочна терапія Історія виникнення пісочної терапії. Зміст пісочної терапії, її переваги і недоліки. Вплив терапії на дошкільників. Стадії гри з піском. Підготовка до роботи з піском. Ігри та вправи у пісочній терапії.		
2.2.	Тема 6. Хореотерапія та ритмопластика Історія виникнення хореотерапії. Особливості ритмопластики. Танцювально-руховатерапія для дітей дошкільного віку.		
2.3.	Тема 7. Терапія сенсорної інтеграції		

2.4	<p>Виникнення та розвиток терапії сенсорної інтеграції. Особливості створення відповідного сенсорного простору. Рекомендації щодо застосування терапії сенсорної інтеграції.</p> <p>Тема 8. Арт-терапевтичний вплив на дитину засобами народної педагогіки</p> <p>Визначення арт-терапевтичного потенціалу українських народних дитячих пісень та розваг. Змістовність художнього образу в народній творчості. Вибір можливих варіантів зображення героїв у народних казках. Визначення умов проведення народних ігор, пісень, розваг. З'ясування психолого-терапевтичної функції гри.</p>	2	6
-----	---	---	---

4.2. Плани семінарських занять.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Основні напрямки арт-терапії

Тема 1. Основи Арт-терапії

Мета: розкрити історичні факти розвитку та становлення арт-терапії як науки, сформулювати її основні цілі, форми та переваги, розкрити особливості використання арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми різного віку

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер.

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології
2. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги
3. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми раннього віку
4. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми

Література:

- 1 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки. *Психолог*. 2006. № 4.
- 2 О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 3 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 4 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 5 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 6 Побережна Г., Комісарова О. Музична терапія у системі освіти в Україні. *Музична освіта в Україні*. К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: готуючись до практичного заняття з теми необхідно звернутись до історичного факту виникнення поняття арт-терапія, звернути увагу на рушійні сили, що сприяли розвитку цього терапевтичного напрямку.

План проведення практичного заняття №1 (2 год.):

1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології
2. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги
3. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми різного віку
4. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми

Завдання:

1. Підготувати презентації щодо історичного становлення арт-терапії як науки
2. Проаналізувати сучасні періодичні видання на тему дослідження розвитку арт-терапії.
3. Підготувати аналіз методики застосування арт-терапії в роботі з дітьми дошкільного віку.

Тема 2. Основи казкотерапії

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу казкотерапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія виникнення казкотерапії
2. Мета застосування казкотерапії
3. Функції казкотерапії
4. Види казок
5. Основні прийоми роботи з казкою
6. Особливості сприймання казок

Література:

- 7 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки. *Психолог*. 2006. № 4.
- 8 О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 9 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 10 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 11 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 12 Побережна Г., Комісарова О. Музична терапія у системі освіти в Україні. *Музична освіта в Україні*. К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: при підготовці до семінарського заняття слід звернути увагу на прийоми та особливості застосування казко терапії в роботі з дітьми.

План проведення практичного заняття №2 (2 год.):

1. Історія виникнення казкотерапії

2. Мета застосування казкотерапії
3. Функції казкотерапії
4. Види казок
5. Основні прийоми роботи з казкою
6. Особливості сприймання казок

Завдання:

1. Накреслити схему функцій казко-терапії в роботі з дітьми з особливими потребами.
2. Підібрати серію казок для роботи зі страхами, шкідливими звичками, конфліктами і т.д.

Тема 3: Музикотерапія

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу музичної терапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007, матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія виникнення музикотерапії
2. Основні положення музикотерапії
3. Музико-терапевтична діяльність з дітьми

Література:

1. Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки. *Психолог*. 2006. № 4.
2. Бредіхіна О. А. Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
3. Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
4. Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
5. Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
6. Побережна Г., Комісарова О. Музична терапія у системі освіти в Україні. *Музична освіта в Україні*. К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: розкрити сутність історичного аспекту розвитку музикотерапії та її основних положень.

План проведення практичного заняття №3 (2 год.):

1. Історія виникнення музикотерапії
2. Основні положення музикотерапії
3. Музико-терапевтична діяльність з дітьми

Завдання:

1. Підібрати музичні твори для роботи з різними проблемними питаннями в процесі виховання дітей дошкільного віку.
2. Підготувати конспект заняття з використанням музикотерапії.

Тема 4: Ігротерапія

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу ігрової терапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007, матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія виникнення ігротерапії.
2. Поняття та сутність ігротерапії.
3. Напрямки ігротерапії.
4. Особливості ігрової терапії у роботі з дітьми різного віку.
5. Техніки ігрової терапії.

Література:

1. Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки. *Психолог*. 2006. № 4.
2. Бредіхіна О. А. Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
3. Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
4. Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
5. Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць*. К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
6. Побережна Г., Комісарова О. Музична терапія у системі освіти в Україні. *Музична освіта в Україні*. К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: доцільно розглянути питання різновиду ігор, особливостей їх застосування у дошкільному закладі.

План проведення практичного заняття №4:

1. Історія виникнення ігротерапії.
2. Поняття та сутність ігротерапії.
3. Напрямки ігротерапії.
4. Особливості ігрової терапії у роботі з дітьми різного віку.
5. Техніки ігрової терапії.

Завдання:

1. Підібрати серію терапевтичних ігор для роботи з дітьми різного віку.
2. Створити портфоліо «Ігротерапія в роботі з дітьми».

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Вид роботи (реферат, ессе)	К-сть годин
1.	Використання мистецтва у системі психолого-педагогічної роботи з дітьми з вадами розвитку.	3
2.	Арт-технології в підготовці фахівців допомагаючих професій.	3
3.	Музикотерапія в корекції емоційних розладів у дітей.	3
4.	Танцетерапія як засіб корекції проблем в комунікації.	3
5.	Арт-техніки в роботі з сім'єю.	3
6.	Лялькотерапія (маріонетка) в роботі над образом «Я» дитини.	3
7.	Арт-терапія в системі психокорекційної допомоги дитині з проблемами розвитку.	3
8.	Психотерапевтична робота зі страхами та тривожністю методами арт-терапії.	3
9.	Арт-терапія в роботі з психосоматичними розладами.	3
10.	Арт-терапія в роботі з травмою і кризовими станами.	3
11.	Арт-терапія в лікуванні залежностей та співзалежності.	3
12.	Арт-терапія в роботі з дітьми та підлітками.	3
13.	Арт-терапія в корекції дитячо-батьківських відносин.	3
14.	Робота з групою у арт-терапії.	3
15.	Ігрова терапія з дітьми.	3
16.	Сторітелінг як форма арт-терапії та особливості його застосування у роботі з дітьми.	3
17.	Пісочна терапія у роботі з дітьми та родинами.	3
18.	Психотерапевтична робота з психоемоційними станами дітей війни.	3

10. Методи навчання

У процесі опанування студентами змістом навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

– за джерелом знань: словесні (лекції, пояснення, бесіди, інструктажі, робота з підручником), наочні (спостереження, ілюстрування, демонстрування), практичні (практичні роботи, підготовка рефератів);

– за способом керівництва навчальною діяльністю: безпосередні та опосередковані (методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної роботи студентів);

– за логікою навчального процесу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні, аналітико-синтетичні.

– за рівнем активності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі. Передбачені види самостійної роботи та індивідуальні завдання.

11. Методи контролю

Контроль успішності та визначення рівня навчальних досягнень студентів проводиться відповідно до навчально–методичної карти дисципліни.

Формами поточного контролю є методи усної (опитування) та письмової перевірки (практичні роботи, доповіді, конспекти, тестові завдання, реферати). Тематичний контроль – написання тестових контрольних робіт по завершенню вивчення навчального матеріалу певного модуля. Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового екзамену. Річна оцінка виставляється як середнє арифметичне із врахуванням письмового екзамену, поточного та тематичного оцінювання, а також виконання усіх видів самостійної та індивідуальної роботи.

Питання для підсумкового контролю (залік)

1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології.
2. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги.
3. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми раннього віку.
4. Особливості застосування арт-терапевтичних технологій в роботі з дітьми різних вікових категорій.
5. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми
6. Історія виникнення казкотерапії.
7. Мета застосування казкотерапії.
8. Функції казкотерапії.
9. Види казок.
10. Основні прийоми роботи з казкою.
11. Особливості сприймання казок дітьми різного віку.
12. Історія виникнення музикотерапії.
13. Основні положення музикотерапії.
14. Музико-терапевтична діяльність з дітьми різного віку.
15. Історія виникнення ігротерапії.
16. Основні поняття та сутність ігротерапії.
17. Напрямки ігротерапії.
18. Особливості застосування ігрової терапії з дітьми різного віку.
19. Історія виникнення пісочної терапії.
20. Зміст пісочної терапії.
21. Переваги і недоліки пісочної терапії.
22. Вплив пісочної терапії на дошкільників.
23. Стадії гри з піском.
24. Підготовка до роботи з піском.
25. Ігри та вправи у пісочній терапії.
26. Історія виникнення хореотерапії.
27. Особливості ритмопластики.
28. Танцювально-рухова терапія для дітей дошкільного віку.
29. Виникнення та розвиток терапії сенсорної інтеграції.
30. Особливості створення відповідного сенсорного простору.
31. Показання щодо застосування терапії сенсорної інтеграції.
32. Визначення арт-терапевтичного потенціалу українських народних дитячих

- пісень та розваг.
33. Змістовність художнього образу в народній творчості.
 34. Вибір можливих варіантів зображення героїв у народних казках
 35. Визначення умов проведення народних ігор, пісень, розваг.
 36. Психолого-терапевтична функція гри.
 37. Використання мистецтва у системі психолого-педагогічної роботи з дітьми з вадами розвитку.
 38. Арт-технології в підготовці фахівців допомагаючих професій.
 39. Музикотерапія в корекції емоційних розладів у дітей з проблемами розвитку.
 40. Танцетерапія як засіб корекції проблем в комунікації.
 41. Арт-техніки в роботі з сім'єю.
 42. Лялькотерапія (маріонетка) в роботі над образом «Я» дитини.
 43. Арт-терапія в системі психокорекційної допомоги дитині з проблемами розвитку.
 44. Психотерапевтична робота зі страхами методами арт-терапії.
 45. Арт-терапія в роботі з психосоматичними розладами.
 46. Арт-терапія в роботі з травмою і кризовими станами.
 47. . Арт-терапія в лікуванні залежностей та співзалежності.
 48. Арт-терапія в роботі з дітьми та підлітками.
 49. Арт-терапія в корекції дитячо-батьківських відносинах.
 50. Робота з групою у арт-терапії.
 51. Психологічні механізми і теорії арт-терапії: компенсаторна, сублимаційний, ізоляційна.
 52. Основні напрямки і види арт-терапії.
 53. Діагностичні можливості арт-терапії.
 54. Психотерапевтичні можливості арт-терапії.
 55. Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії.
 56. Робота з малюнком в індивідуальному і груповому режимі (цілі, діагностичні та терапевтичні можливості; специфіка роботи з олівцями, аквареллю, гуашшю і т.д.).
 57. Робота з глиною і пластиліном в індивідуальній арт-терапії (цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
 58. Робота з глиною і пластиліном у груповій арт-терапії (цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
 59. Робота з колажами в індивідуальному і груповому режимі.
 60. Діагностичне і психотерапевтичне використання «мандал» в різних напрямках арт-терапії.
 61. Діагностичні і терапевтичні можливості методу малювання пальцями
 62. . Бібліотерапія. Цілі, основні напрямки бібліотерапії, діагностичні та терапевтичні можливості.
 63. Драматерапія.
 64. Базові принципи драматерапії.
 65. Основні напрями драматерапії.
 66. Области застосування драматерапії.
 67. Групова арт-терапія.
 68. Фактори психотерапевтичного впливу в групі.

69. Техніки групової арт-терапії.
70. Аналіз основних парадигм естетизації педагогічного процесу.
71. Технології естетизації педагогічної діяльності.
72. Драматизація в естетотерапевтичній роботі педагога.
73. Мистецтво як засіб впливу на особистість.
74. Технологія знайомства з лялькою.
75. Драматизація казок з ляльками-маріонетками.
76. Педагогічна техніка роботи з тіньовою лялькою.
77. Техніки, ігри та вправи мультимодального характеру.
78. Особливості проведення ігор з речами.
79. Ігри з речами (гудзики, сірники).
80. Особливості проведення комунікативних ігор.
81. Методика проведення драматизації казок.
82. Особливості поведінки дітей, які можна корегувати за допомогою казки.
83. Методика групової музикотерапії.
84. Напрямки впливу музикотерапії, механізми, форми.
85. Індивідуальна проектна діагностика, психотерапія і психокорекція у пісочниці.
86. Ігри для розвитку тактильно-кінеститичної чутливості та дрібної моторики рук.
87. Методика фольклорної арт-терапії.
88. Синкретична природа народної пісні.
89. Естетико-терапевтичний потенціал української народної пісні.
90. Обладнання яке необхідне для пісочної терапії.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумко-тест (залік)	Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
10	25	25	25	25	25	25	25	100.	
100.				100.					

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D		

60-64	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14.

Методичне забезпечення
Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Модуль I				Модуль II			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теорет. розділи	Основні напрямки арт-терапії				Альтернативні напрямки арт-терапії в роботі з дітьми			
Теми лекційних занять	Основи арт-терапії	Основи казкотерапії	Музикотерапія	Ігротерапія	Пісочна терапія	Хореотерапія та ритмопластика	Терапія сенсорної інтеграції	Арт-терапевтичний вплив на дитину засобами народної педагогіки
Теми семінарських занять	Основи арт-терапії	Основи казкотерапії	Музикотерапія	Ігротерапія				

Види контролю	Захист теоретичного опорного конспекту, рефератів.	Захист теоретичного опорного конспекту, творчих завдань
---------------	--	---

15. Рекомендована література

Основна:

1. Арт-терапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Вип. 5. Київ-Тернопіль: ЕЕАТА, 2018. 200 с.
2. Арт-терапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової, Т. Шейкіної. Вип. 6. Київ-Тернопіль: ЕЕАТА, 2019. 224 с.
3. Арт-терапія як метод дослідження творчого аспекту психологічного здоров'я особистості. *Психологічна газета*. 2006. № 1. С. 3-15. 113 с.
4. Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки. *Психолог*. 2006. № 4.
5. Белогурова М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників. *Психолог дошкілля*. 2013. № 4. С. 1-16.
6. Бредіхіна О. А. Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки: метод. посіб. 2015
7. Ільченко І. С. Арт-терапія: навч. посіб. для студентів. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
8. Колпакчи О. С. Арт-терапія: курс лекцій: навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2017. 322с.
9. Корнієнко І., Католик Г. Психологічна допомога дітям, що зазнали травми внаслідок катастрофи. *Психолог*, 2004. № 46. С. 8-16.
10. Креативна психологія. Арт-терапія в ДНЗ / О. А. Мокосєєва, В. І. Прибульська, С.О. Лісовська. Київ: «Вид. група «Шкільний світ», 2017. 112с.
11. Ліндсі К. Гібсон Дорослі діти емоційно незрілих батьків: як позбутися психологічних травм дитинства, полюбити себе і налагодити стосунки з батьками. Київ: Вид. ФОП Переверзева Н.С., 2021. 223 с.
12. Найкраща книга арт-терапевтичних технік: метод. посіб. / під ред. Т. Курганської. Київ: 7БЦ, 2023. 316 с.
13. Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія: Філософія, педагогіка, психологія* : Збірник наукових праць. Київ, Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
14. Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія* : Збірник наукових праць. Київ, Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
15. Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії. *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія* : Збірник наукових праць. Київ, Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
16. Побережна Г., Комісарова О. Музична терапія у системі освіти в Україні. *Музична освіта в Україні*. Київ, 2001.
17. СМАКуємо життя. 105 технік для роботи з метафоричними асоціативними картками: метод. посіб. / під ред. Т. Курганської, А. Щербюк. Київ: ТОВ 7БЦ, 2023. 304 с.
18. Тарарина Е. В. Практикум по арт-терапии в работе с детьми: науч. пособ. 2-е

изд., дополн. Киев: Астамир-В, 2019. 256 с.

19. Тіунова О. Основи теорії і практики арт-терапії: навч.-метод. посіб. Тернопіль, 2011. 260 с.
20. Терлецька Л. Психологія розвитку духовності засобами психокорекції малюнком. Київ: Главник, 2008. 144 с.
21. Шестопад І. А. Казкотерапія як ефективний метод роботи психотерапевта з дітьми. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2020. № 10. С. 143-147.

Додаткова:

1. Баташева Н. Особливості формування емоційної сфери соціально депривованих дошкільників із затримкою психічного розвитку. *Особлива дитина: навчання і виховання*. № 4 (80). Київ: Вид-во «Педагогічна преса», 2016. С.59-66.
2. Бобренко І. Рухливі ігри як засіб інтеграції розвитку просторового орієнтування старших дошкільників із порушеннями розумового розвитку. *Особлива дитина: навчання і виховання*. № 3 (75). Київ: Вид-во «Педагогічна преса», 2015. С. 58-64.
3. Глоба О., Пригородова І. Особливості організації корекційної роботи в умовах дошкільного навчального закладу. *Особлива дитина: навчання і виховання*. № 3 (75). Київ: Вид-во «Педагогічна преса», 2015. С. 65-72.
4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посіб. Ч.1 Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
5. Лангмейер Йозеф, Зденек Матейчек. Психическая депривация в детском возрасте. Прага: Авиценум, 1984. 334 с.
6. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології: навч.-метод. посіб. / І. О. Луценко, А. М. Богуш, Л. О. Калмикова, В. У. Кузьменко, С. І. Поворознюк, О. Д. Рейпольська; за наук. ред. І. О. Луценко. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 211 с.
7. Техніки підтримки. Збірка арттерапевтичних вправ: метод. посіб. / під ред. Т. Курганської. Київ: 7БЦ, 2023. 316 с.

Електронні ресурси:

1. <http://www.mon.gov.ua/> - Міністерство освіти і науки України
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
3. <http://hklib.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека Українського державного університету імені Михайла Драгоманова..
4. <http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога».
5. <https://www.usp-kyiv.com.ua/> - київська філія Української спілки психотерапевтів.
6. <https://www.upa.guru/> - Українська психологічна асоціація.
7. <https://www.npa-ua.org/> - Національна психологічна асоціація України.
8. <https://appu.in.ua/> - Асоціація Психотерапевтів і Психоаналітиків України.

9. <https://uaat.org.ua/> - Українська асоціація арт-терапевтів.
10. <https://ifa-t.com/> - Міжнародна федерація арт-терапії та самореалізації особистості.
11. <https://uja.com.ua/> - Українська Юнгіанська Асоціація.
12. <https://vseosvita.ua/> - Всеосвіта. Національна освітня платформа
13. <https://dytpsyholog.com> - Сайт Дитячий психолог.
14. <https://youtube.com/playlist?list=PL8VMaVeaA6vV9mXXbHjo0QnQ3QThLIy6-&si=NuDvXmRAtrgxhAAr> – Українські аудіоказки для дітей Руслани Лоцман